

АЕРОДРОМ — ЛЕТОВИЩЕ

Донедавна, коли йшлося про ділянку з комплексом споруд і обладнання, призначену для зльоту, посадки, розміщення й обслуговування літаків та інших літальних апаратів, ми беззастережно послуговувалися і в усній, і в писемній мові словом *аеродром*. Ця назва іншомовного походження: від гр. *aer-* повітря та *dromos-* місце для бігу (Словник іншомовних слів. — К., 2000). З плином часу це слово, як і подібні — *аерофлот*, *аеростат*, *аеродинаміка*, *аероплан*, *аеронавігація*, *аеронавт*, — увійшло в лексичну систему української мови, функціонуючи в усіх її стилях: «На аеродромі гостей зустрічали представники уряду» (з газ.); «Ми постановили, що тобі треба поїхати, по обіді будеш у найближчому від табору аеродромі» (В. Винниченко); «Унизу прощально мигнули вогні аеродрому» (з журн.).

З кінця 80-х років ХХ століття багато хто з письменників та журналістів узялися послідовно використовувати назву *летовище*. І хоч Словник української мови в 11-ти томах лексему *летовище* не фіксує, вона стала доволі популярною, навіть модною, її часто вживають представники української інтелектуальної еліти — політологи, літератори, критики та ін.

Із прихильниками посиленого впровадження в активний мовний обіг слова *летовище* можна погодитися в тому, що ця назва (порівняно з *аеродромом*) семантично прозора. На підтвердження «мовної життєздатності» слова *летовище* наводять цілий ряд утворених за цією ж словотвірною моделлю давніх українських назв місця за виконуваними на ньому діями: *торжшище*, *гульбище*, *стрільбище*, *пасовище*. У мовних порадах Святослава Караванського, точніше в його лексикографічних працях, лексема *летовище* зафіксована або як синонім до *аеродром* (Практичний словник синонімів української мови. — К., 1993), або як український відповідник до російських слів *аэродром*, *аэропорт* (Російсько-український словник складної лексики. — К., 1998) При цьому, як свідчить ремарка г., автор вважає її «словом галицького варіанту».

В інших сучасних словникових виданнях нормативність цієї одиниці відбита значно стриманіше: її або поки що не вводять до реєстру, або ж уводять досить обережно, обмежуючи сферу територіального та стилістичного вживання. Скажімо, Великий тлумачний словник сучасної української мови (Київ-Ірпінь, 2001) маркує *летовище* як лексему західноукраїнську.

Не зупиняючись детально на історії входження цього слова до лексичного складу української літературної мови, відзначимо, що за сучасною нормою іменники *аеродром* та *летовище* хоч і збігаються за значенням, однак помітно відрізняються стилістичним забарвленням. Так, назва *аеродром* — це термін, стилістично нейтральне слово. Натомість *летовище* зберігає виразну експресивність, тому уживати його в терміносполученнях не варто.

Художній колорит лексичний «шарм» слова *летовище*, гідно поцінують і письменники, використовуючи його, зокрема, в поетичних рядках: «Я на плиті *летовища* писав Гумовим каблуком, немов для жарту: «Тут спочиває вкрадена любов» (Д. Павличко).

Отже, можемо з певністю сказати, що на сьогодні обидва слова — і *аеродром*, і *летовище* — у лексичній системі української мови співіснують, проте функціонально і стилістично вони займають різні місця, тобто не можуть бути абсолютно взаємозамінними.

Галина Сюта